

ŠKRAKAT

Zabavno-zbadljiv in šaljiv list.

Št. 19.

V Ljubljani, 10. oktobra 1884.

Tečaj II.

Hrvatom.

Trpéci národ, brat potrt,
I v bóli rod nam íst,
Doklé boš trpel vragov črt,
Zlih bratov nenavíst?

Hudó ti rano séka vrag,
Oh, tira te v brezup,
A brat sebični — bratec blag! —
Vè rano vliwa strup.

Solz réko ti budi bolést,
A skóro potekó —
Tedáj borilo vzgrabi pést,
Močénci boj začnó.

Hudó jim vzrase nenavíst,
Hudó se bója bój,
Roj, prodajoč v svojò korist
Sovragu narod svoj.

Čivkoslav Lažán.

„Deutsche Wacht“

ima v svoje 79. številki naslednji stavek:

„Die Gedachten, welche auf den Namen Verstovšek hören und von denen der eine in Graz Technik studirt, der zweite Commis in Tüfter ist und der dritte die väterlichen Fluren mit dessen Ochsen pflügt“ — — —

Kdor čita ta stavek, je gotovo uverjen, da „dessen Ochsen“ ni drugej mesta, nego jedino v uredništvu „Celjske vahtarice.“ O Eduard!

Tri želje.

Trije prijatelji stali so vkupe in se pogovarjali o ničevosti in minljivosti človeškega življenja.

„Postaran sem že,“ pravi prvi, „a tako dolgo bi vender še rad živel, da bi bila povsod upeljana ravnopravnost. Potem bi rad umrl!“

„Jaz,“ pravi drugi, „sem v najboljših letih, zatorej bi hotel samo tako dolgo živeti, da se otvori mestna hranilnica v Ljubljani. Potem bi kakor stari Simeon v sv. pismu mirno v Gospodu zaspal.“

„Jaz pa,“ pravi tretji, „kot najmlajši mej vami, si želim samo tako dolgo življenje, da bode Ljubljanski „Mesarski most“ gotov!“

T. Črvu.

Kaj dela li drug moj, Tine Črv,
Čemu je sedaj popolnem umólkel?
Je-li polenela mu pévka krv,
Ker trébuš se sadjem si je prenatólkel?
Je-li se še vedno po drévji kláti,
Da ne utégne se z vèrzi pečáti?
Pa vénder ne ón bil črv, za Bóga!
Ki strla ga ón dan je róka mi stróga:
Bilá mi je v róki prevkusna hruška,
No srédi nje črv je lazil i pečkal.
A jaz takój sem tvrdo ga zmèckal,
Da svojemu srdú dál sem duška,
Ker nésem mogel hruške pojésti.
Imél bi tedáj njega smrt na vésti.

Si živ-li, Tine oglási se vnóvo,
A si-li mrtev, povéj za gotóvo!

Čivkoslav Lažán.

Neumno, neumniše, najneumniše.

Neumno je, če se na železnici nekoliko vagonov razbije, nekateri listi, Lajbaherica na čelu pa pišejo, da noben vagon ni poškodovan.

Se neumnije je, če se pod imenom „Konjska glava“ poznati najgrši žid vedno v zrcalo gleda.

Najneumnije pa je, da nekateri takozvani „nobel-gospodje“ in celo mestni odborniki s to „konjsko glavo“ kvartajo.

Resna premišljevanja penzioniranega filozofa Izidora Muzloviča.

Pri kraji sem s svojo filozofijo. Kdo bi se pa tudi bavil s tako abstraktnimi stvarmi, posebno pa dan danes, ko si ljudje v spravljenosti in bizantinizmu kar kljuko podajajo?

Čudna je današnja doba. Vse je šlo v ceni nazaj. Pšenica, sladkor, notranjska zavednost i. t. d., le elasticiteta, po tej je veliko povpraševanja. Govori se že, da je znani Reithoffer na Dunaji sklenil pogodbo z nekaterimi gospodi v Ljubljani, da bode neposredno od njih dobival gradivo za svoje kavčuk-preparate. Ne bode mu več treba skrbeti za tako tvarino iz Amerike, Afrike in Azije, ampak premim potom bode dobival elasticnost iz bele Ljubljane ter se tako izogibal vsem ovinkom vsem tako zvanim „tolminskim bližnicam“. Zlata doba bode nastala za naše elasticne vrstnike, kajti prodajali bodo na drobno in debelo proizvode svoje upogljivosti.

Dan danes ni, da bi se človek pečal s filozofijo, temveč praktičen mora biti, kakor bi rekel Dežman „ein prr-rak-tischer Krrainer“.

Praktični so pač nemški kranjski poslanci, to so pokazali, ker so prišli v zbornico nazaj. Dosegli so dvoje: Prvič, da so jih hodili prositi po vrsti razni gospodje, celo s povzdignjenimi rokami. Drugič, da se je o njih vsaj nekolike govorilo, da še neso popolnem „škart“. Vztrajali bi bili morebiti v svojem „strik“, a neso se mogli iznebiti grozne misli: „Kaj, ko bi Slovenci tudi brez nas opravili?“ In tako so prišli skesanega srca in s pepelom na glavi zopet nazaj in g. Luckmann Karol čital je svoj govor tako mojsterski in ganljivo, da ga je celo njegov krvni brat Josip poslušat prišel in se čudil njegovej zgovornosti.

In zdaj so srečno zopet vsi poslanci vkupe in lahko v koru zapojó znane pesen:

„Seien wir wieder amal beisammen gwesen,
Habmer uns wieder amal gern ghobt.“

Praktični so tudi tisti možje, ki popravljajo „Mesarski most“. Vedoč, da naglost nikoli ni pridna, delajo polagoma, prav polagoma. Sedem tednov že hodijo „most šlatat“, kakor se je klasično izrazil g. Regali, a še ni konca in kdor neče po tem mostu, kakeršen je sedaj, naj se pa potruži čez most pri sv. Petru, ali pa kje drugej, saj vse ceste v Rim drže.

Izredno praktičen bil je g. Šuklje, ker ni šel k razstavi na Krško. Mislil si je pač: „Razstavljenega imajo mnogo in

lepega grozdja, a za me je prekislo. Tudi bi ne bilo posebno prijetno, ko bi moral v Brežice iskat si prenočišča.“ Praktični so pa bili tudi Krčani, ker so „na drat udarili“ in sporočili Šukljeju, da zanj nima nič več prostora. To se pravi: „Clara, pacta, boni amici.“

Praktičen je tudi g. Alešovec, ker je nesel nekoliko izvodov svoje knjige „Ne v Ameriko“ v redutno dvorano in ondu tržil ž njo. Praktični bili so tudi gg. poslanci, ker so nekoliko izvodov pokupili, kajti na ta način dobili smo svojo že davno zaželjeno knigo-tržnico in ni se več bati, da bi se kateri gg. poslancev preselil onkraj atlantske mlake, v deželo, ki je toli strahotno popisana. Sicer se pa ta praktičnost ne priporoča posebno v posnemanje.

Psôvek!

Voilà le cri qu'il fait quand il est furieuse.
V. Hugo.
How, how, Cordelia, mend your speech a little.
King Lear of Shakespeare.

V Ljubljani nekaterim nedostaje
Netiskanih, lepó-izvirnih psôvek,
Ker „List“ brez njih je sók neslán i plôvek,
A vedno ista psôvka ne ugaje.

„Listu“ so psôvke prava dušna páša,
Brez njih bi moral pač takój prestáti.
Zató skrbímo, rodoljubni brati!
Da ne zamrè ta rézva ríbica náša.

Iščimo torej pridno psôvek-nôvih,
Smrdéčih po gnojnici, zlo-surovih:
Prelépo nam užé je céstno blato.

Potém pošljímo blagó robáto,
Da bóde spet lehkó po svoje krcal,
Črnil, grdil, opravljal, zlobno brcal.

Čivkoslav Lažan.

Gabrova dolina na Slovénkem. M. septembra 1884 po Kr. r. (Velikansk napredek v cerkvenem petji.) Vzprejmi ljubi „Škrat“ nekaj vrst iz mojega okornega peresa. Nesem vaje pisariti in vlačiti gosje peró po papirji sem in tjá, pa danes ne morem drugače. Prvič mislim sem si sinoči, svet itak malo kaj vé o naši pretili Gabrovi Dolini; drugič je stvar o kateri Vam kanim poročati, strašansko važna, in tretjič — no, menda nesem preveč predrzen, če se nadejam malo nagradice za svoj trud. Torej k stvari! Utegne Ti biti znano, ljubi „Škrat“, kak epoha len ukaz je pred par meseci tréščil med nas. Pravijo, da je naravnost sem iz svetega Rima, kjer znajo baje najlepše peti in orgljati. Jaz sem že veliko slišal o Rimu, tam pa menda nikoli ne bom. Iz laškega Rima torej so nam ukazali takozvani Cecilijanci, da odsihdob mi Slovenci — (kajti v Gabrovi dolini so sami Slovenci) pri peti sv. maši v cerkvi, posebno če je z dvema blagoslovoma, ne smem o popevati v svojem domačem jeziku, ampak po latinsko! Po tem ukazu sem jaz že davno hrepnel, kakor žolna po dežji. Saj že služim blizo pol stoletja za orglarja in mežnarja: kolikrat sem že pomagál g. fajmoštru pri vigilijah, ki so latinske; kolikokrat sem že ministriral latinsko, tako da moram latinsko znati, ko bi ne hotel! Pa tudi moje pevke in pevci so kaj veseli novega petja! To je res, da vsega ne razumemo, kar pojemo, da le vemo, kaj je „amen“ in „deo gracias“ pa je dobro! Ljudem po cerkvi tudi ni treba razumeti, saj se ne poje njim, ampak Bogú, ki gotovo latinski jezik najrajši ima. Ali mi prepevamo zdaj v nedeljo in praznik po latinsko, da je kaj; slovensko se le malokdaj sliši. Saj še

posvetna gospoda nič kaj ne obračajo slovenščine, kakó bi se mogla pri božji službi trpeti!

Vi si kar misliti ne morete, kako lepó je slišati, kadar Zalokarjeva Katra „Kyrie“ „naprej poje“, mi pa za njo. Za „glorio“ je najboljša Hribšekova Neža, „Credo“ pa poje „solo“ Koruzarjev Miha itd. Zdaj še le vemo, kako lepo je peti latinsko, ravno zató, ker nas nihče ne razume, razen g. fajmoštra in pa Logarjevega Franceta, ki je bil v latinskih šolah, pravijo da celo že v „črni“. Ta „večni študent“ kakor mu pravimo, je pa tudi jedini, ki zabavlja čez nas in naše latinsko petje. Pravi, da je za božjo službo veliko boljše če vsi ljudje po cerkvi razumejo kaj se poje; da jih more le tedaj petje ganiti, ako tudi besede zastopijo in če morejo časi tudi sami pevcem pomagati. Zdaj nam pa pravi, da smo papagaji, ki nekaj blebečemo, kar sami ne vemo nití kdo drug po cerkvi. Dà, skoraj me je groza povedati — rekel je celo, da bi se pobožnost pri božji službi še bolj povzdignila, ako bi sami g. fajmošter sv. mašo po slovensko brali in peli! Toliko za zdaj o latinskem petji. Če Vam je prav, pošljem Vam še drugikrat kaj.

Spoštovanjem Vaš

Janez Svečnik,
mežnar in orgljar.

Mej dvema nemškutarjema.

- A. Tschau! Grüß dich!
B. Servus! No kaj novega? Ali si bil kaj v deželni zboru?
A. Bil sem bil, baš ko je govoril naš državnik g. Karol Luckmann.
B. No in kako ti je bil njegov govor po volji?
A. Prav nič. Poudarjal je potrebo nemštva. Ta je pa bosa, kakor se ravno najbolje vidi pri kranjski obrtni družbi.
B. Kako to?
A. No kranjska obrtna družba je vendar skozi in skozi nemška, in gosp. Luckmann sam jej je ravnatelj. A kljub temu nemštvu ni skozi osem let plačala ni krajcarja dividende, akoravno ima okolu dveh milijonov vplačnega kapitala. No letos so jedva iztisnili bora dva goldinarja.
B. Res je. Ko bi jaz ne imel družega premoženja, ampak samo delnice kranjske obrtne družbe, bi bil že davno lakote gagnil.

- A. Torej jaz pravim: Vzgleđ kranjske obrtne družbe plaši tuje podjetnike, da ší ne upajo v deželo, ne pa strah pred njih poslanci.

Oba. Tako je! Saj se še midva poslancev prav nič ne bojiva.

Pod oknom.

Oblaki se nabirajo
Po nebu razprostirajo;
Pod oknicem pa jaz stojim
In k oknu ljubici velim.

Nebo že vse zastrto je,
A oknice zaprto je;
Zastonj po steklu trkam jaz,
Prikaže njen se ne obraz.

Iz dalje grom se čuje že,
In veter piše huje že;
V stanici pak je tiho vse,
Ni k oknu mile ljubice.

Podí za strelo strela se,
Da stresa zemlja cela se;
In sobica se razsvetli:
Pri ljubici nekdo sloni!

Dež pa na zemljo lije mi,
V obraz sovražno bije mi;
Do kože dež me je opral,
Jaz pa sem krel in se — smejal.

Koštrun.

- A. Veš kaj se meni v deželnem zboru kranjskem narbolj čudno zdi?
B. No kaj?
A. Da je mej poslanci gozdar Faber in veliko lovcev, a da se vendar mnogo kozlov brez strahu po redutnej dvorani prekucava.

Čudno, jako čudno.

Sveto pismo že pravi, da nihče ne more dvema gospodom služiti. Gospod Detela pa se ne meni za to svetopisemsko pravilo in se prav po nepotrebnem poteza za „usmiljene sestre“, kakor bi ga bile slednje volile v deželni zbor, ne pa njegovi volilci.

Vprašanje gléde milosrdnic nema prav nič verskega, ampak tu gre **jedino za denar**, gléde katerega so baš „usmiljene sestre“ tako neusmiljeno skope in sebične, da so si v kratkih letih napravile gotov 200.000 gld. premoženja. Deželni poslanci bi morali zastopati vendar le deželne koristi in usmiljeni biti z davkoplačevalci, da jim zmanjšajo bremena. Ne treba jim skrbeti za milosrdnice, ki same za se dovolj skrbé.

Petek je nesrečen dan.

Zakaj? Zato, ker bodo v ta dan deželni poslanci kranjski zopet dovolili znanih 600 gold. in sicer, kakor navadno **z navdušenjem**.

O ti nesrečni petek in še nesrečnejši šampanjec!

Natečaj.

Že jedenkrat smo imeli priliko, pozvati slovenske pesnike, da so nam na slovenski jezik preveli lepe nemške stihe: „Mein Herz glüht, wie die Lava“ i. t. d. Pred par dnevi pa smo v idiličnem Tivoli naleteli na naslednje rime:

„Schnell lauft die Eisenbahn
Schneller wie jeder Gaul,
Doch schneller wohl niemals,
Wie der Schwiegermutter ihr — Maul“ —

Prijatelje slovenske poezije prosimo, da nam blagovoljno te krasne verze prelože v našino. Svobodno bode potem prositi pri deželnem zboru za pisateljsko podporo.

Poslano.

Zakaj imajo gospoda velike pse?

Iz nad brega ljubljanskega piše se nam o tem sledeče: Da je navstal nekak „sport“ z velikimi psi po našem mestu je obče znano. A kateri zares vzvišeni pomen nekateri teh „sportsmanov“ stvari samej pridevajo, tej skrivnosti na pravo dno pogledati nam „vsakdanjim“ doslej ni bilo dano. To tajnost v vsem svitu odkril nam je še le nedavno „bratce tepavs“, dobro poznat „po kozolcih, ki jih čestokrat po kazini prevrača“, in ker imamo nekaj „cvenka“ še in se tudi k onemu „boljšemu stanu“ prištevamo — tedaj o kompetentnosti do rešitve siavljene problema nikakor dvojiti ni! — In tako preložil je bil naš „bratce Robi“ svoj „hauptquartir s celim štabom“ iz kazine v njemu sicer ptujo pivnico, ležečo „na bregu“, ki slovó kot jako solidno shajališče miroljubivih gostov. Tu jel nam je tedaj razkrivati skrivnost o poménu velicah psóv.“ Hvaležni smo mu.

Zdaj vsaj vemo, da nedolžna, mnogo trpinčena žival nje hudomušnemu gospodarju ne služi v drugo svrhu nego v to, da ž njo kakor glumač neslane burke uganja ter mirno sedeče goste po gostilnah napada, da bi — provociral! in da mu slepo ubogljiva para — ako bi baš na „vročerkov“ za naletel — potemi „v junaškem boji“ za vse mogoče posledice svoje oholosti in neotesanosti, svoje duševne revščine in puhlosti sigurno na strani stoji! — Tudi tu je skušal skazati se! Toda spodletelo mu je. Dosegel je bil popolnem „negativen rezultat“. Vse njegovo ostentativno poskušano izzivanje ni zmoglo premirnih, treznih gostov spraviti iz ravnotežja, nego ignoriralo se je popolnem, kar je „fini tridesetletni dečko“ na strani psa velikana kvasil. Preziralo se je, ker se ni dvojilo, kdo da tiči v osobi nepoklicanega in usiljujčega se „komedijanta“, ker se je dobro znalo, da je to oni isti zloglosni rogovilež „Schön-Robi“, ki se je že čestokrat imel kolikor-toliko patančnejše seznaniti z ostro ali neostro stranjo „vojaške sablje“ in ki se ima sigurno le božje previdnosti zahvaliti, da mu je sicer lepo kodrasta glavica, ki v navadnem življenji niti zmožna ni, skovati najnavadnejše mesečne pobotnice za neko tovarno pravilno — še cela! Le malo, sila malo „aplavza“ žel je ubožec s svojim zares jako interesantnim javnim nastopom v gostilnici. Škoda! Vsaj uvaževalo naj bi se bilo, da je v „gospodiči“ z njegovim psom navstal vreden tekmeč „Kleeberg-ovej menadžeriji“! A niti tega priznanja se mu ni htelo privoščiti. Oj, nehvaležen svet! Pustil si bil, „fantiču“ truditi se, razveseljeval in radoval si se nad njega proizvodi in to celó „ustopnine prosto“, a — hvala, ta ti je deveta briga! Le nepristojno sodbo si imel za njega čudovito trudoljubivost.

Da se je mej zidovjem gostilne do cela ponesrečena provokacija hotela spremeniti potem s silo „v poulični škandal“ — ne treba mi posebe omenjati; namero označujejo dovolj klici,

psu namenjeni: „An die arbeit! jetzt bekommst du arbeit!“ in pa razne druge psóvke

Someščanje! zdaj veste pomen velicah psóv. Daj Bog, da bi ta baš označeni, kodrasti junak ne našel posnemovalcev, ináče ne bode preostajalo družega, nego da slavni mestni magistrat opozorimo pravočasno na take nedostatke, ki so sigurno na kvar osobnej varnosti. Našemu denšnjemu „junaku“ pa opomnimo v svarilo, da bodemo, ako o jednacem slučaju še pozivemo, njega in njegovih najetih pomagačev polno imé vdruči brezozirno napisali.

Škrat na pošti.

Škrat: Ali je res Češkotov veliki pes nekega pismonoša popadel?

Poštár: Res, je res.

Škrat: To je že preveč. Treba bode skrbeti, da se kaj takega več ne ponovi.

Poštár: Treba, treba, a kako?

Škrat: Na dva načina: Da pri uhodu obesite par klobas, ali pa, ker bi to veliko stroškov prizadelo, da najmete znanega „Konjsko glavo“ in ga postavite pri uhodu. Nobene pasje dlake ne bode več blizu.

Nerešena vprašanja.

Kaj je bilo poprej jajce ali kokoš?

To vprašanje je silno težavno, a še hujše je vprašanje, kdaj dobimo mestno hranilnico v Ljubljani.

Tega menda niti mežnar na Gólovci ne ve, dasiravno nam je nedavno pravil, da je pravila nekje videl.

Kočljivo je vprašanje, kdaj bode preiskava v Sokolovem izgreda končana, a še hujše je vprašanje, kdaj pride mestni statut Ljubljanski na vrsto. Lani ni bilo možno, letos tudi ne. Zakaj bi hiteli, saj imamo še večino! „Naglost nikoli ni pridna!“ vskliknil je znani polž in po njem začeli so povsod po polževo delati. Kadar bo začel Apfaltrern v zboru slovenski govoriti, kadar bode dr. Schrey starosta „Sokolu“, Dežman pa zastavonosec, kadar bodo zagrebli zadnjega, nemški govorečega Kočevca v grob — takrat pride tudi mestni statut Ljubljanski na vrsto!